TÜRKİYE, 2017'Yİ YENİDEN YAPILANMA VE REFORM YILINA ÇEVİRMELİ

Epey bir süredir ihmal ettiğimiz yeniden yapılanma ve reform meselesini 2017 yılında hatırlamamız gerekiyor. Temel meselelere karşı güçlü ve tutarlı bir kamu politikası hazırlanmalı. Türkiye'nin kendisini küresel ortamda pozitif bir biçimde ayırmaya imkân sağlayacak güçlü bir program çerçevesine ihtiyacı var.

2016 yılının 3. çeyreğindeki daralmanın ardından ekonomi yönetiminin aldığı önlemlerin de etkisiyle son çeyrekte iktisadi faaliyetlerin çoğunda bir toparlanma yaşanıyor. Bu sayede ekonomik büyümenin yeniden başlayacağı tahmin ediliyor. Böylece 2016 yılında ekonomide büyüme oranının yüzde 3'e ulaşması bekleniyor.

Milli gelir içinde en büyük paya sahip olan iç tüketimde öncü göstergelerinin pek çoğunda artışlar meydana geldi. İthalat ve banka kredilerinde yaşanan artışlar da buradaki eğilimi destekliyor. Özel tüketimdeki canlanmayı kamu harcamalarının fazlalaşması takip ediyor. Dolayısıyla son çeyrekte özel ve kamu tüketimi büyümeye pozitif katkı yapacak gibi görünüyor.

Öte yandan yatırımlarla ilgili öncü göstergeler buradaki toparlanmanın hala zayıf kaldığına işaret ediyor. Yatırım malı ithalatındaki düşüş devam ediyor. Burada dikkat çekici durumsa kamu yatırımlarındaki hızlanma oldu. Özellikle altyapı yatırımlarına yönelik yapılan yüksek harcamalar kamu yatırımlarının büyümeye katkısını artırıyor.

Dış ticaret 2016 yılının üçüncü çeyreğinde gerileme göstermişti. Son çeyrekteyse ihracattaki artışın ithalatı geride bıraktığını görüyoruz. Bu sayede net dış ticaret yoluyla da büyümeye ilave katkı gelmesini bekliyoruz.

Göstergelerin büyük bir kısmı ekonomide canlanmaya işaret ederken durgunluğun devam ettiği alanlar da bulunuyor. Özellikle sanayi sektörlerinde yaşanan sıkıntılar devam ediyor. Bu sadece 2016'ya

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

özel bir durum değil. 2010-15 döneminde imalat sanayinde yaratılan katma değerin milli gelire oranı yüzde 16. Aynı dönemde bu oran inşaat sektöründe yüzde 7, gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 9. Yani imalat sanayinden sağlanan katma değer kadarı inşaat ve gayrimenkul hizmetlerinde de üretilmiş durumda.

Asıl sorgulanması gereken de bu. Neden sanayi sektörlerimizin boyutu inşaat ve gayrimenkul hizmetleri sektöründen daha fazla değil? Benzer şekilde aynı dönemde inşaat yatırımlarının milli gelir içindeki payı yüzde 15 düzeyinde. Buna karşılık, makine ve teçhizat yatırımlarının payı yüzde 10, yani bu oranın ancak üçte ikisi kadar. Neden Türkiye'de inşaata yapılan yatırım kadar makine ve teçhizat yatırımı yapılmıyor? Bu da üzerinde düşünülmesi gereken bir durum.

Özetle mevcut ekonomik modelin tıkandığı görülüyor. Üstelik bu tıkanma yeni değil ve uzun bir süredir devam ediyor. Ekonomik sistemimiz sanayi ülkesi olmamıza imkân vermiyor. Vergi sisteminin üretime pozitif ayrımcılık yaptığı, devletin ekonomideki rolünden yeniden gözden geçirildiği bir dizi konuyu yeniden düşünmekte yarar görünüyor.

Ekonomik yapımız bir türlü değişmeden aynı noktada takılıp kaldığından Türkiye'nin en büyük şirketleri sıralaması da pek fazla değişmeden aynı kalıyor. Dünyada ise mesela son 10 senede en değerli şirketler listesinde müthiş bir değişim yaşanıyor. 10 yıl önce listede ağırlıkla bankalar, holding şirketleri ve petrol şirketleri vardı. Şimdi ise bunların yerini teknoloji şirketleri aldı.

Diğer bir çarpıcı nokta, dünyanın en değerli şirketlerinde ortalama yaş son 10 yıl içinde 69'dan 22'ye geriledi. Türkiye'nin en değerli şirketlerinin ortalama yaşıysa 50. Ve bu rakam her sene azalmadığı gibi artmaya da devam ediyor. Türkiye'nin bugün en değerli şirketleri 10 yıl önce de en değerli olanlardı ve aynı zamanda da yaşlı şirketler. Bu şu demek; dünya yenilenirken biz aynı kalıyoruz. Onlar teknoloji şirketlerini çıkarırken, biz çıkaramıyoruz.

Esasında yaşadığımız sıkıntıların kökeni değişmeden aynı kalıyor. 15 Temmuz'da boşa çıkarılan darbe teşebbüsü de özellikle eğitim, yargı ve kamu idaresindeki yeniden yapılanma ve reform sürecine ihtiyacını gözler önüne serdi. Hadisenin yapısal temeli ortada.

Belirsizliklerin tavan yaptığı bir ortamda yapmanız gereken kamu politikalarını kendi ülkenizin önündeki belirsizlikleri azaltacak bir biçimde yeniden tasarlamaktır. Zaman Türkiye'nin öngörülebilirliğini artırma zamanıdır.

Türkiye, her an her şeyin olabileceği bir ülke olmaktan çıkıp, öngörülebilir bir ülke haline dönüşmelidir. Epey bir süredir ihmal ettiğimiz yeniden yapılanma ve reform meselesini 2017 yılında hatırlamamız gerekiyor.

Temel meselelere karşı güçlü ve tutarlı bir kamu politikası hazırlanmalı. Türkiye'nin kendisini küresel ortamda pozitif bir biçimde ayırmaya imkân sağlayacak güçlü bir program çerçevesine ihtiyacı var.

Türkiye, önce Özal reformlarıyla sonra Gümrük Birliği süreciyle ve nihayetinde 2001 krizi sonrasındaki reformlarla küresel ekonomiye eklemlenmiş, küresel üretim zincirleri içine girmişti. Bu sayede hızla büyümüş ve zenginleşmiştir. 2017 ve sonrasında Türkiye'nin öngörülebilirliğini artırmak, zenginleşme hamlesine devam etmek demektir. Türkiye, 2017'yi bu çerçevede bir yeniden yapılanma ve reform yılına çevirmek zorundadır.